

Araştırma Makalesi

Evlilik Kaygısının Bağlanma Stillere Göre İncelenmesi

Beyza ŐENER¹, Betül DŐNCELİ²

Gönderim Tarihi: 09.10.2024
Kabul Tarihi: 11.11.2024
Yayın Tarihi: 19.12.2024

Anahtar Kelimeler

Evlilik
Evlilik kaygısı
Bağlanma stilleri

zet

Bu araştırmada evli olmayan bireylerde evlilik kaygısının bağlanma stillerine göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 271'i kadın, 51'i erkek olmak üzere 322 niversite ğrencisi araştırmaya gönüllü katılım sağlamıştır. Araştırmada veriler Evlilik Kaygısı leği ve üç Boyutlu Bağlanma Stilleri leği aracılığı ile toplanmıştır. Ayrıca Kişisel Bilgi formunda katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, anne babanın birliktelik durumu ve bireyin ilişki durumuna ilişkin sorular yer almıştır. Araştırma korelasyonel model bağlamında tasarlanmıştır. Verilerin analizinde Korelasyon Analizi ve Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgulara göre kaygılı kararsız bağlanma ve güvenli bağlanma stillerinin bireylerin evlilik kaygısını anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı kararsız bağlanma arttıkça evlilik kaygısı düzeyi artmakta, güvenli bağlanma arttıkça ise, evlilik kaygısı düzeyi azalmaktadır. Araştırma sonuçları alanyazın bağlamında tartişılmıştır.

Atf için:

Őener B. ve DŐnceli, B. (2024). Evlilik kaygısının bağlanma stillerine göre incelenmesi. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 54-70. DOI: 10.58637/egebad.1564185

Research Article

An Examination of Marriage Anxiety Based on Attachment Styles

Received Date: 09.10.2024
Accepted Date: 11.11.2024
Published Date: 19.11.2024

Keywords

Marriage
Marital anxiety
Attachment styles

Abstract

The purpose of this study was to investigate marriage anxiety in unmarried individuals according to their attachment styles. A total of 322 university students (271 female and 51 male) studying at the Faculty of Education, Sakarya University voluntarily participated in the study. The data were gathered through the Marriage Anxiety Scale and the Three-Dimensional Attachment Styles Scale. Additionally, the personal information form featured questions regarding participants' gender, age, parental relationship status, and their own relationship status. The research was designed within the context of the correlational model. Correlation analysis and hierarchical regression analysis were used to analyse the data. The findings from the analyses indicate that anxious-ambivalent and secure attachment styles significantly predict individuals' marital anxiety. As anxious ambivalent attachment increases, the level of marital anxiety increases, and as secure attachment increases, the level of marital anxiety decreases. The findings are discussed in the context of the literature.

For Citation

Őener B. & DüŐünceli, B. (2024). An examination of marriage anxiety based on attachment styles. *Journal of Aegean Scientific Research*, 7(1), 54-70. DOI: 10.58637/egebad.1564185

¹ Yüksek lisans ğrencisi, Sakarya niversitesi, beyza.sener3@ogr.sakarya.edu.tr, 0009-0001-8371-5081

² Doç. Dr., Sakarya niversitesi, bbayraktar@sakarya.edu.tr, 0000-0002-6794-881

GİRİŞ

Aile hemen hemen tüm toplumlarda toplumun temel yapı taşı olarak oluşmaktadır. Aile kurumu da evlilik ile kurulur ve evlilik tüm toplumlarda ilişkiyi meşru kılan bir sözleşme olarak değerlendirilebilir. Evlilik, insanoğlunun var olduğu dönemden bu yana var olan bir eylemdir. İnsanları evliliğe motive eden cinsellik, üreme arzusu, maddi ortaklık, ilişkinin toplumda kabul görmesi, yalnız kalmama, ekonomik denge gibi farklı gerekçeler bulunmaktadır (Güler, 2021; Payat ve Öksüz, 2022). Modern yaşamın getirdiği toplumsal değişim ile birlikte evlenme boşanma süreçleri ve aile yapısında değişimler meydana gelmiştir (Aydın ve Baran, 2010) insanlar daha ben merkezli olmuştur, feminizm ile kadınların hayattaki rollerinin değişmesiyle birlikte evlilik sadece beraberlik olarak görülmeye başlanmıştır ve aile bağlarının eskiye göre daha zayıflamıştır bu yüzden evlilikten beklentiler evliliğe karşı duygular değişmiştir (Tarhan, 2021). Sanayileşme ve köyden kente göçün artması ile aile yapısı değişmeye başlamış ve bireysellik artmıştır (Hünler, 2003). Bunların da etkisiyle birlikte son yıllarda evlenme yaşının hem kadınlarda hem erkeklerde arttığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, [TÜİK], 2023). Kadınların ekonomik olarak bağımsızlığının artması, bireyselliğin artması ve ekonomik koşulların zorlaşması ile evliliğin daha maliyetli hale gelmesi, eğitim seviyesinin artması gibi faktörler evlilik oranını ve evli kalma süresini azaltmaktadır (Raymo vd, 2021). Evlilik aynı zamanda duygusal bir süreçtir. Evlilik ile birlikte bireylerin hayatına birtakım yeni düzenlemeler gelir, bazı bireyler evlilik öncesinde evliliğe, evlilikten sonraki yaşama, olası ayrılık durumuna, evlilikle birlikte hayata gelebilecek zorluklara ve beklentilerinin ne kadar karşılanacağına dair kaygı yaşayabilmektedir (Sezer, 2019; Shams, 2018). Bireylerin evliliğe yükledikleri anlam evlilik sürecini etkilemektedir (Hall, 2006). Bazen de ilişkide olumsuz değerlendirilme korkusu, beğenilmeme endişesi, olumsuz ilişki deneyimleri ilişkiyi başlatma ve sürdürmeye dair kaygıya neden olabilmektedir (La Greca ve Mackey, 2007). Birden çok faktörün bir araya gelmesi ile birlikte evlilik, her ne kadar toplumsal olarak uygun görülen bir yapı olsa da kaygı oluşturabilmektedir. Evlilik ile sorumlulukların artması ve ailelerin de devreye girmesi bireylerde stres faktörü olabilmektedir (Adak, 2016).

Kaygı, potansiyel bir tehlikeye karşı otomatik olarak uyarılma halidir (Carleton, 2012). Bireyin herhangi bir duruma karşı yaşadığı kaygı ve sergilediği tutumlar yaşamının erken dönemlerindeki deneyimlerinden ve stres faktörlerinden etkilenmektedir (Cooper vd, 2008; Heim ve Nemeroff, 2001; Stein vd, 2005). Evlilik kaygısı evlilikle ilgili negatif duygu ve düşüncelere sahip olmak, evliliğe dair girişimden ve konuşmalardan uzak durmak, evliliğe dair yoğun bir tedirginlik duygusu hissetmek olarak tanımlanabilir. Evlilik kaygısı yaşayan bireyler evlilik ile birlikte özgürlük alanının daralacağını ve baskı hissedeceğini düşünebilmektedirler bu yüzden de evlilikten kaçınabilmektedirler (Çelik ve Erkilet, 2019). Ancak kişi doğduğu andan itibaren yakınında olan belli kişilerle duygusal anlamda ilişki, bağ kurmaya meyillidir (Bowlby, 1988). Bireyin şimdiki ilişkilerindeki davranışları, bağlandıkları kişilere karşı tutumları, bağlandıkları kişiyi seçmeleri, romantik ilişki deneyimleri, partner seçimi hatta ebeveynliği bu bağlanma modelinin ışığında oluşur (Brennan ve Shaver, 1995; Feeney ve Noller, 1991; Furman,

vd, 2002; Scott ve Cordova, 2002; Volling vd, 1998) ve bağlanma modeli başka psikiyatrik rahatsızlıkların yanında evlilik problemleri olarak da kendini gösterebilmektedir (Bowlby, 1977). Birey, kendini fiziksel ve psikolojik olarak yakın hissettiği kişi ile bağlanma yaşar (Hazan ve Shaver 1994). Bowlby (1988), güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma olmak üzere üç tür ana bağlanma modeli tanımlamaktadır.

Güvenli bağlanma, bireyin sağlıklı ilişkiler kurabilme, ihtiyaç duyduğunda gelecek olan yardımı kabul edebilme ve ihtiyaç duyulduğunda karşısındakine gerekli yardımı verebilme becerisidir. Güvenli bağlanan, bebeklerin anneleri ile tutarlı ve sıcak ilişki kurdukları söylenebilir (Ainsworth vd, 1978). Anne varlığıyla ya da çocuğun ihtiyaç durumunda yanında olacağı konusunda; temel güven duygusunu verdiğinde çocuk bu güven ile çevresiyle ilgilenmeye, öğrenmeye, korkmadan dünyayı araştırmaya yönelir. Yaşamının ileriki dönemlerinde de benzer olarak duygusal olarak bağ kurduğu kişilerden belli bir zaman uzaklaşmayı başarabilir, bu uzaklaşmanın üstesinden gelebilir ve zamanı geldiğinde tekrardan o kişi ile birleşmeyi gerçekleştirir (Bowlby, 1977). Güvenli bağlananlar yetişkin yaşam ilişkilerinde, romantik ilişkilerinde sevip sevileceklerine inanır ve ilişkide sıcaklığı verirler, ilişki içinde diğer bağlanma türüne sahip bireylere göre daha çok tatmin olurlar daha mutlu hissederler (Aycanoğlu ve Ünsal, 2017).

Çocuğa bakım verenin çocuğun ihtiyaçlarına duyarsız kalması, kabul etmeyen yaklaşım sergilemesi, sevgi vermemesi, uzun süreli ayrılık durumları, bazen ulaşılabilir iken bazen ulaşılabilir olmama gibi davranışlardan en az birini sürdürmesi çocukta endişe ve güvensizlik hali oluşturur. Çocuk kaybetme korkusu hisseder ve bu korku ile sürekli kaygı halinde yaşar ya da bağlanmayı düşük seviyede gerçekleştirir. Bu da kaygılı-karasız bağlanma olarak ifade edilebilir (Bowlby, 1977). Kaygılı bağlanmanın yetişkinlikteki romantik ilişkilerdeki görüntüsünde birey sevileceğine dair endişe yaşar ve partnerini kaybetmekten korkar; yakınlık ve onay ister (Rothbaum vd, 2002) bu nedenle de kıskanç, duygusal ve yapışkan bir yaklaşım sergiler (Brennan ve Shaver, 1995).

Bir diğer bağlanma modeli olan kaçınan bağlanma, çocuğun yardıma ihtiyaç hissettiğinde bakım verenin duyarsız kalacağını, yardıma gelmeyeceğini düşündüğü bir modeldir (Bowlby, 1988). Bu modele sahip bireyler ileriki yaşamlarında da kendi kendilerine yetmeye çalışan, başkasının yardımına muhtaç kalmamaya çalışan, ilişkiden uzak duran davranışlar sergiler çünkü reddedileceğini düşünürler (Bowlby, 1988; Hollist ve Miller, 2005). Yetişkin yaşamda ise partnerlerine güven duygusu vermezler (Simpson, 1990). Kaygılı-karasız ve kaçınan bağlanma stillerinin güvenli bağlanmaya göre olumsuz özellikler taşıdığı söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde; evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri (Güler, 2021), evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk (Sezer, 2019) evlilik kaygısı ve bağlanma stillerinin (Çıtak ve Başar, 2023), genç yetişkinlik çağındaki bireylerin evlilik kaygısı ile mutluluk

korkusu (Payat ve Öksüz, 2022), evli olmayan çalışan kadınların evlilik kaygısıyla psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkilerin (Çulha vd, 2023) ve bekar kadınlarda evlilik kaygısının gebelik öncesi doğum korkusuna etkisinin (Ünal vd, 2022) incelendiği çalışmalara rastlanmaktadır. Bağlanma stilleri geniş kapsamlı bir konu olmasına rağmen bağlanma stillerinin evlilik kaygısı ile birlikte incelendiği araştırma sayısının sınırlı olduğu görülmektedir.

Bireylerin evlilik içinde yaşayacağı olumsuz duygular daha önceden fark edilebilmektedir çünkü evlilik içindeki sorunlarla depresif semptomlar arasında güçlü ilişki bulunmaktadır (Scott ve Cordova, 2002). Yaşanılan kaygı durumu; evlilik kararını ve evlilik sürecini etkileyebileceği için evlilik öncesinde yaşanan evlilik kaygısının incelenmesi araştırmaya değer görülmektedir. Evlilik kaygısını tetikleyen faktörlerden birinin ise bir bireyin yetiştirilmesinde önemli bir role sahip olan bağlanma stili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada evlilik kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu sayede evlilik kaygısı ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye dikkat çekmek ve olası olumsuz etkilerine karşı önleyici önerilerde bulunarak alanyazına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Evli olmayan bireylerde bağlanma stilleri ile evlilik kaygısı arasında ilişki var mıdır?
2. Evli olmayan bireylerin bağlanma stilleri evlilik kaygısını yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı düzeylerinin bağlanma stillerine göre incelenmesini amaçlayan bu çalışma korelasyonel model bağlamında tasarlanmıştır. Korelasyonel model, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla kullanılan bir araştırma modelidir (Can, 2023). Bu modelde, belirli bir ölçek kullanılarak nicel veriler toplanır ve değişkenler arasındaki korelasyon analiz edilir. Elde edilen bulgular, kesin bir neden-sonuç ilişkisi kurmak yerine değişkenler arasındaki ilişki hakkında fikir vermeyi amaçlar (Büyüköztürk vd, 2022).

Çalışma Grubu/Örnekleme

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 271'i kadın (%84.2), 51'i erkek (%15.8) olmak üzere 322 üniversite öğrencisi araştırmaya gönüllü katılım sağlamıştır. Yaşları 18 ve 28 arasında değişen katılımcıların 299'unun anne babası birlikte yaşarken (%93), 23'ünün ayrı yaşadığı (%7) tespit edilmiştir. Katılımcıların 174'ü daha önce bir romantik ilişkiye sahip olduklarını belirtirken (%54), 148'i herhangi bir romantik ilişkilerinin olmadığını (%46) ifade etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından, katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, sosyo-ekonomik durumu, anne-babanın ayrı ya da birlikte olma durumu, kaçınıcı çocuk olduğuna dair bilgi formu hazırlanmıştır. Formda katılımcıların romantik ilişkilerinin olup olmadığı, romantik ilişkisi olan katılımcıların en uzun ilişkisinin ne kadar sürdüğüne dair sorulara da yer verilmiştir.

Evlilik Kaygısı Ölçeği: Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen ölçek 13 maddeden oluşmakta olup 4'lü likert tipindedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 39 en düşük puan ise 0'dır. Puan arttıkça evlilik kaygısı düzeyi de artmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğini ölçmek için Açıklayıcı Faktör Analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçüt geçerliğini ölçmek için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanterinden faydalanılmıştır, ölçekten alınan puanlar ile geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ölçeğin tutarlılık/kararlılık katsayısı .79 olarak bulunmuştur (Çelik ve Erkilet, 2019). Mevcut araştırmada için Cronbach alfa katsayısı incelenmiş ve .93 bulunmuştur.

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği: Ölçek Erzen (2016) tarafından üç boyutlu bağlanma stilleri olan kaçınan-kaygılı-kararsız bağlanma stillerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek toplamda 18 maddeden oluşmakta olup 5'li likert tipindedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Güvenli bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma ve kaçınan bağlanma stilleri olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin içerik ve dil geçerliği incelenmiştir. Dil geçerliğinde Cohen Kappa uyuma katsayısı .72, içerik geçerliğinde Cohen Kappa uyuma katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Ölçek geliştirilirken Açıklayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizleri kullanılmıştır. Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analiz sonuçlarına göre GFI .93, AGFI .90, CFI .90, RMSEA .05 ve χ^2/sd oranı 2.48 şeklindedir. Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçları ise ölçeğin uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach Alfa katsayısından faydalanılmıştır ve alt boyutlarının Cronbach Alfa değerleri güvenli bağlanma stili için .69, kaçınan bağlanma stili için .80 ve kaygılı kararsız bağlanma stili için .71'dir. Ölçek alt boyutlarından biri olumlu, diğer ikisi olumsuz özellikleri ölçtüğü için ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısına bakılması mümkün değildir (Erzen, 2016). Mevcut araştırmada için Cronbach alfa katsayısı, alt boyutlara göre incelenmiş ve kaçınan bağlanma stili için .75, güvenli bağlanma stili için .50 ve kaygılı-kararsız bağlanma stili için .71 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

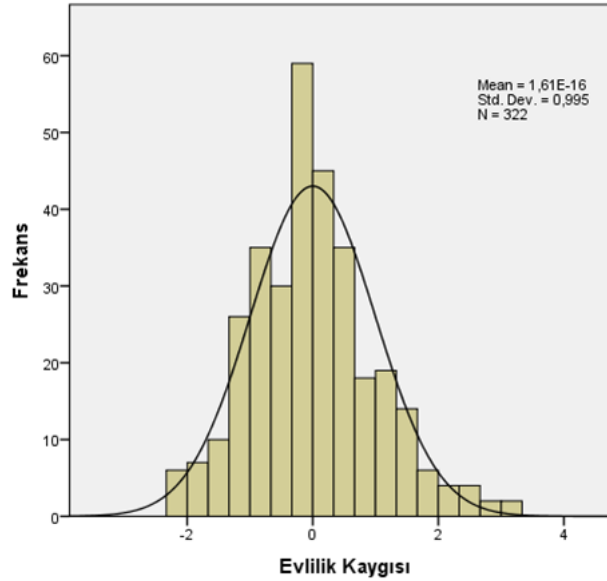
Araştırmada kaygılı kararsız bağlanma, güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stillerinin evli olmayan bireylerde evlilik kaygısını yordama düzeyleri hiyerarşik regresyon analizi ile incelenmiştir. Analizler sosyal bilimler için uygun bir istatistik programında gerçekleştirilmiştir. Öncelikle uç değerleri belirlemek için Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiştir ve 13 verinin analize uygun olmadığı görülmüştür ve bu

nedenle veri setinden çıkarılmıştır. VIF değerinin 10'un, CI değerinin ise 30'un altında olması, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığını göstermektedir (Hair vd, 2014). Bu bağlamda, veri seti (n=322) regresyon sayıtları açısından değerlendirilmiş ve regresyon analizinin gerekli koşulları sağladığı tespit edilmiştir. Regresyon analizi sayıtları, basıklık ve çarpıklık değerleri analizine ait sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Tablo 1. Regresyon Analizi Sayıtları, Basıklık ve Çarpıklık değerleri analizi sonuçları

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık	VIF	CI
Evlilik Kaygısı	.344	-.025		
Kaygılı kararsız bağlanma	-.096	-.524	1.022	.998
Güvenli bağlanma	-.173	-.228	1.049	.954
Kaçınan bağlanma	.178	-.482	1.029	.979

Tablo 1 incelenmesi sonucunda değişkenlere ait çarpıklık değerlerinin -.173 ile .344 arasında, basıklık değerlerinin ise -.524 ile -.025 arasında olduğu görülmektedir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında bulunması, normallikten önemli bir sapma olmadığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2015). Evlilik kaygısı yordanan değişkeni için normal dağılım grafiği Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Evlilik Kaygısı Yordanan Değişkeni için Normal Dağılım Grafiği

Şekil 1'de de görünen değerler doğrultusunda araştırma verilerinin normal dağılıma sahip oldukları söylenebilir.

BULGULAR

Araştırmada, evlilik kaygısı ile kaygılı kararsız, güvenli ve kaçınan bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler korelasyon analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz doğrultusunda elde edilen sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4
Evlilik Kaygısı	1			
Kaygılı kararsız bağlanma	.337**	1		
Güvenli bağlanma	-.170**	-.042	1	
Kaçınan bağlanma	.166**	.145**	-.166**	1

Tablo 2 incelendiğinde, evlilik kaygısı ile kaygılı kararsız bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde orta düzeyde ($r=.337$, $p<0.01$); evlilik kaygısı ile güvenli bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde düşük düzeyde ($r=-.170$, $p<0.01$) ve evlilik kaygısı ile kaçınan bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde düşük düzeyde ($r=.166$, $p<0.01$) bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Korelasyon analizinden elde edilen veriler doğrultusunda kaygılı kararsız bağlanma, güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stillerinin evlilik kaygısına dair yordayıcılığı Hiyerarşik Regresyon Analizi ile incelenmiştir. Regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Bağlanma Stillerinin Evlilik Kaygısı Bağımlı Değişkenini Yordama Düzeyine Dair Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	SH	β	t	p
Sabit	4.651	1.735		2.680	.008
Kaygılı kararsız bağlanma	.666	.104	.337	6.394	.000
$R=.337$, $R^2=.113$, $F_{(1; 320)} = 40.880$, $p=0.00$					
Sabit	14.543	3.712		3.918	.000
Kaygılı kararsız bağlanma	.652	.103	.330	6.340	.000
Güvenli bağlanma	-.496	.165	-.156	-3.005	.003
$R=.371$, $R^2=.138$, $F_{(2; 319)} = 25.467$, $p=0.00$					

Tablo 3 incelendiğinde analizin iki aşamada tamamlandığı görülmektedir. Korelasyon analizi sonucunda evlilik kaygısı ile pozitif ilişkisi olan kaçınan bağlanma stili regresyon analizinde evlilik kaygısını yordamadığı sonucu elde edilmiştir. Bu doğrultuda hiyerarşik regresyon analizinde kaygılı kararsız bağlanma ve güvenli bağlanma stillerinin yordayıcı rolü ele alınmıştır. Birinci aşamada evlilik kaygısı değişkeninde % 11 ile en fazla varyansı açıklayan kaygılı kararsız bağlanma olmuştur. Kaygılı kararsız bağlanma stili düzeyi arttıkça evlilik kaygısı düzeyi de artmaktadır ($t=6.394$, $p<.001$). İkinci aşamada varyansa % 3 katkı sağlayan güvenli bağlanma analize dâhil edilmiş, açıklanan varyans %14’e çıkmıştır. Güvenli bağlanma stili düzeyi arttıkça evlilik kaygısı puanı azalmaktadır ($t=-3.005$, $p<.05$). Regresyon katsayısına göre yordayıcı değişkenlerin evlilik kaygısı üzerindeki önem sırası; kaygılı kararsız bağlanma ve güvenli bağlanma şeklindedir.

SONUÇ TARTIŞMA

Araştırmada yapılan korelasyon analizi sonucunda, kaygılı kararsız bağlanma ve kaçınan bağlanma stillerindeki artışın evlilik kaygısını artırdığı; güvenli bağlanma stilindeki artışın ise evlilik kaygısını azalttığı bulunmuştur. Ancak, korelasyon analizinde anlamlı çıkan kaçınan bağlanma stili ile evlilik kaygısı arasındaki ilişki, regresyon analizinde anlamlı olmadığından, bu değişken hiyerarşik regresyon analizine dahil edilmemiştir. Analiz sonuçları, evlilik kaygısı varyansının %11'ini kaygılı kararsız bağlanma stilinin açıkladığını göstermektedir; güvenli bağlanma stili puanları eklendiğinde bu oran %14'e çıkmıştır. Sonuç olarak, kaygılı kararsız bağlanma stili arttıkça evlilik kaygısı artmakta; güvenli bağlanma stili arttıkça evlilik kaygısı azalmaktadır. Bu bulgular, evlilik kaygısını açıklamada en etkili bağlanma stillerinin sırasıyla kaygılı kararsız ve güvenli bağlanma olduğunu göstermektedir.

Mevcut çalışmanın sonuçları, evlilik kaygısını açıklayan bağlanma stilleri açısından önemli bulgular sunmaktadır. Bu sonuçlar, önceki araştırmalarla da örtüşmektedir. Örneğin, Hazan ve Shaver (1987)'in çalışması güvenli bağlanma stilinin daha sağlıklı ve güven üzerine kurulu ilişkilerle bağlantılı olduğunu, buna karşılık kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stillerinin ilişkilerde daha fazla stres ve kaygıya yol açtığını ortaya koymuştur. Güncel alanyazına bakıldığında evlilik kaygısı ve bağlanma stilleri ile ilgili araştırmaların sayısının sınırlı olduğu görülmektedir.

Yılmaz (2020)'in parçalanmış aile ortamındaki kız ergenlerle ilgili yaptığı çalışmada annesi ile problemleri olan bireylerin Aile Evlilik puanları daha düşük bulunmuştur. Benzer sonuçlara yurtdışı çalışmalarda da rastlamak mümkündür. Steinberg ve diğ. (2006) çalışmasında ergenlerin ebeveynleri ile yaşadıkları çatışmalar sonucunda ebeveynlerine karşı güvensiz bağlanma stili geliştirdikleri ve bunun sonucunda da romantik ilişkilerinde ve evliliğe dair beklentilerde daha olumsuz oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde üniversite öğrencilerinin anne babalarının tutumları ile flört kaygılarının arasında anlamlı ilişki olduğuna (Çiftçi ve Gülaçtı, 2019) dair bulgular bulunmaktadır. Bu çalışmalar bağlanma stillerinin temelini atıldığı ortamın aile, evlilik, ilişki konularına nasıl etki ettiğini göstermektedir ve mevcut çalışmanın bulguları ile paraleldir. Yaşamın ilk zamanlarında geliştirilen ilişki şekli yaşamın ilerleyen zamanlarındaki ilişkilere karşı tutumları ve duyguları etkilemektedir.

Evlilik kaygısının incelendiği çalışmalarda evlilik kaygısı düzeyi ile kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Çıtak ve Başar, 2023; Kestir, 2021). Kaygılı bağlanan bireylere bakıldığında bu bireylerin başkalarının davranışlarına karşı hassasiyetlerinin ve reddedilme duyarlılıklarının daha fazla olduğu bilinmektedir (Set, 2019). Kaygılı bağlananlar ilişki içinde aşırı yakınlık arayışı içinde olurlar ve bağlandığı kişinin bulunmamasını ya da olumsuz davranışlarını abartmaya meyillidirler (Mikulincer ve Shaver, 2003). Kaygılı bağlananlar kendilerinin seilmeye değer olduğu konusunda endişe duyarlar (Ravitz vd, 2010). Yüksek kaygı seviyesi aynı zamanda düşük öz şefkatle ilişkilidir (Moreira vd, 2015). Öz şefkat ile kaygılı ve kaçınan bağlanma tarzları ile negatif yönde anlamlı ilişki vardır, öz şefkati yüksek

olanlar daha olumlu ilişki davranışları sergiler (Neff ve Beretvas, 2013). Kaygılı bağlanma ile bireyin öz şefkat düzeyi düştüğü için birey ilişkiden uzak durmayı tercih edebilmekte, ilişkiye dair kaygı seviyesi artmakta ve evlilik kaygısı düzeyi de yükselmektedir denilebilir. Bunların da etkisiyle kaygılı kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki yaşama, ilişkide bulunma oranının daha az olduğu söylenebilir (Onay, 2023). Kaygılı kaçınan bağlanma modeline sahip bireyler güvenli bağlanmalara göre romantik ilişkiye dair daha mantıkdışı inançlara sahiptir (Stackert ve Bursik, 2002). Olumsuz değerlendirilme korkusu ve olumsuz deneyimler ilişkiye dair kaygıyı artırabilmektedir (La Greca ve Mackey, 2010). Beklentiler olumsuzlaştıkça, mutluluk korkusu arttıkça evlilik kaygısı puanları da yükselmektedir (Güler, 2021; Payat ve Öksüz, 2022). Bu bulgular mevcut araştırmayı destekler niteliktedir. Mevcut araştırmada da kaygılı kararsız bağlanan ve kaçınan bağlanan bireylerin benzer olarak evlilik kaygısı puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı kararsız bağlanma stiline evlilik kaygısını yordamada etkili bir role sahip olduğu bulunurken, kaçınan bağlanma için bir yordayıcılık bulunmamıştır. Bu sonucun evlilik kaygısının da kaygı içerikli yapısından dolayı kaygılı –kararsız bireylerde daha aktif olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkisel benlik saygısı daha yüksektir (Hamarta, 2004), ilişkilerinde daha pozitif inançlara sahiptir ve güvenli bağlananların yalnızlık puanları daha düşüktür (Hazan ve Shaver, 1987). Evliliğe yönelik olumlu tutum ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır (Majidova ve İpek, 2019). Güvenli bağlananlar yaşanan olumsuzluklar karşısında partneri ile ortak çözüm arayışı sergilemektedir (Collins ve Read, 1990). Güvenli bağlanan birey olumlu inançları sayesinde ilişkiye başlama ve sürdürme konusunda diğer bağlanma stiline sahip bireylere göre daha az düzeyde kaygı hissetmektedir ve ilişkide yaşanan negatif durumlarla başa çıkmada daha başarılıdır. Güvenli bağlanma stiline getirdiği tüm bu durumlar da güvenli bağlanma stiline sahip bireyin evlilik kaygısı düzeyini azaltmaktadır denilebilir. Başka bir deyişle mevcut çalışmada ulaşılan güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik kaygısı düzeyi diğer bağlanma stiline sahip bireylere göre daha düşük düzeyde olmasının nedenlerinden birinin bu durum olduğu söylenebilir.

Romantik ilişki iki kişinin bir araya gelmesi ile ortaya çıkan bir nevi sosyal bir durumdur. Güvenli bağlanma stili ile sosyal kaygı arasında negatif diğer bağlanma stilleri ile pozitif yönde ilişki bulunmaktadır (Bilge vd, 2022; Cengiz, 2019; Karaşar, 2014). Kaçınan bağlanma stili ile iletişim kaygısı ve romantik yalnızlık arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır (Yonar, 2019) ve partneri olan bireylerin evlilik kaygısı düzeyleri daha düşüktür (Ünal vd, 2022). Mevcut çalışmada ulaşılan kaygılı kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin evlilik kaygı seviyeleri daha yüksek seviyededir bulgusu bu bireylerin ilişki başlatmada daha kaygılı ve daha az istekli olabilmesinden kaynaklı şeklinde açıklanabilir. Benzer şekilde kaçınan bağlanma stili bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini doğrudan ve anlamlı şekilde olumsuz yönde etkilemektedir (Çakmak, 2018), evlilik kaygısı ile psikolojik sağlamlık arasında negatif ilişki bulunmaktadır

(Çulha vd, 2023). Başka bir deyişle alanyazın ile çalışmanın bulgularının örtüşmekte olduğu, kaçınan bağlanma stiline evlilik kaygısını negatif yönde etkilediği söylenebilir.

Evlilik aynı zamanda bir karar vermedir. Bağlanma stilleri ile karar verme stratejileri ve kişilik türleri arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmaktadır örneğin Erişti (2010)'ye göre kaygılı kaçınan bağlanma stili ile uyumluluk ve sorumluluk kişilik türü ile negatif, çabuk sıkılma, keşfetme isteği olarak da nitelendirilen dışadönüklük kişilik türü ile pozitif yönde ilişkisi bulunmaktadır. Kişilik özellikleri ile ebeveyne bağlanma arasındaki ilişkiyi araştıran başka bir çalışmaya göre de bu iki değişken arasında ilişki bulunmaktadır (Ulusoy vd, 2018). Kaygılı bağlanma panik karar verme stratejisinin önemli bir yordayıcısıdır (Deniz, 2011). Bağımsız, mantıklı karar verme stratejilerinin güvenli bağlanma stili ile pozitif yönlü ilişkisi bulunurken diğer bağlanma stilleri ile negatif yönlü ilişkisi bulunmaktadır (Erözkan, 2011). İlişkiye başlarken ve sürdürürken kişilik türü ve karar verme stratejisi etki etmektedir. Bağlanma türleri kişilik türü ve karar verme stratejisinden etkilendiğinden bu faktörler bireyin ilişkiye karşı tutumlarını etkiler denilebilir. Bu bağlamda, bireylerin bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve karar verme stratejileri arasındaki ilişkilerin, ilişkilerin başlangıcında ve devamında etkili olduğu söylenebilir. Bağlanma stili, kişinin ilişkiye karşı genel tutumunu ve karar verme tarzını şekillendirdiğinden, bireyin ilişkilerdeki tavrı, bağlılık derecesi ve ilişki kalitesi üzerinde belirleyici bir rol oynar. Bu nedenle, bağlanma stillerinin kişilik türü ve karar verme stratejilerinden etkilenmesi, bireylerin ilişkiye karşı geliştirdikleri tutum ve beklentileri doğrudan etkileyebilir. Bu bulgular da mevcut araştırmayı desteklemektedir.

Bu çalışmada evlilik kaygısının bağlanma stillerine göre incelenmesi amaçlanmıştır ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline evlilik kaygısını anlamlı derecede yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar alanyazının büyük bir kısmı ile paralellik göstermektedir. Bireylerin yaşamın erken dönemlerinde bakım verenleri ile kurduğu bağ yaşamının ileri dönemlerinde ilişkilerinde etkili rol oynamaktadır. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarında kurulan ilişki bireyin hayatında önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışma ile hem yaşamın ilk yıllarındaki ilişkilerin önemine hem de evlilik kaygısında etkili olan bağlanma stillerinin önemine dikkat çekilmek istenmiştir. Uygulama Sakarya Üniversitesi'nde eğitim gören üniversite öğrencileri ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Evlilik Kaygısı Ölçeği ile sınırlıdır.

Öneriler

Mevcut çalışmada bağlanma stilleri ile evlilik kaygısı arasında ilişki bulunmuştur, alan yazında bağlanma stilleri ile kişilik türleri arasında ilişki olduğuna dair çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmacılar kişilik türlerinin evlilik kaygısına etkisini incelemek için evlilik kaygısı ile kişilik türleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yürütebilir.

Benzer şekilde bağlanma stilleri ile karar verme stratejilerinin ilişkili olduğunu öne süren çalışmalar mevcuttur, evlilik de bir karar verme süreci ile başlamaktadır dolayısıyla karar verme stratejilerinin evlilik kaygısına etkisi incelenebilir.

Evlilik kaygısına dair farklı yaş grupları ile çalışılarak evlilik kaygısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılabilir.

Evlilik kaygısı üzerine farkındalığı artırmaya yönelik ve evlilik kaygısını önlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Örneğin okullarda farklı kademelerde, o kademeye hitap edecek şekilde bağlanma stillerine ilişkin çalışmalar yürütülebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarına ve ebeveynlerine bağlanma konulu etkinlikler, eğitimler, rehberlik çalışma planları düzenlenebilir.

Bağlanmaya ilişkin aileleri ve eğitimcileri bilinçlendirecek çalışmalar yürütülebilir.

Teşekkür: Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerine destekleri için teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etiği: Bu çalışma için Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 07.02.2024 tarihli ve 28 sayılı toplantısında alınan "23" nolu karar ile E-61923333-050.99-334210 sayılı izin alınmıştır.

Çatışma Beyanı: Yazarlar olarak bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Yazar İş Paylaşımı: Bu çalışmada tüm yazarlar araştırma sürecine eşit katkı sağlamış, görev ve sorumluluklar ortak bir şekilde paylaşılmıştır.

Veri Paylaşımı: Veri seti, etik gerekçelerle açık erişime sunulmamaktadır; ancak çalışma hakkında daha fazla bilgi almak isteyen araştırmacılar, yazarlara doğrudan ulaşarak bilgi talebinde bulunabilir.

Yapay Zeka Kullanımı: Bu çalışmada yapay zeka araçları doğrudan araştırma süreçlerinde kullanılmamış, ancak çalışmanın dil ve anlatım yönünden daha akıcı ve doğru hale getirilmesi amacıyla Chatgpt yapay zekasından faydalanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Adak, N. (2016). Evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Dergisi*, 23-40.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. New York: Psychology Press.
- Aycanoğlu, C., ve Ünsal, G. (2017). Bağlanma tarzları ve internet bağımlılığının evlilik uyumuna etkisi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3(3),163-168.
- Aydın, O. ve Baran, G. (2010). Toplumsal değişme sürecinde evlenme ve boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 117-126.

- Bartholomew K, ve Horowitz L.M. (1991) Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-44. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.61.2.226>
- Bilge, Y., Sezgin, E. ve Ersal, H. (2022). Bağlanma stilleri ve sosyal fobi arasındaki ilişkide kişilerarası ilişkiler ve benliğin ayrımlaşmasının aracı rolü. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 6(12), 143-165.
- Bobwly, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. *The British Journal of Psychiatry*, 130, 201-10.
- Bobwly, J. (1988). *A secure base parent-child attachment and healthy human development*. New York:Basic Books.
- Brennan, K.A, ve Shaver, P.R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 267 84.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2023). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Carleton, R.,N. (2012). The intolerance of uncertainty construct in the context of anxiety disorders: Theoretical and practical perspectives. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 12(8), 937-947. <https://doi.org/10.1586/ern.12.82>
- Cengiz, G.G. (2019). *Sosyal kaygı, bağlanma, aleksitimi ve aleksitimi düzeylerinde nöropsikolojik performans arasındaki ilişkiler* (Yüksek lisans tezi) Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>
- Cooper J.,B., Meyer, D.,D. ve Paul, R.,H. (2008). Marriage and early life stressors as correlates for depression and anxiety: Implications for counselors. *Compelling Counseling Interventions: Celebrating vistas' fifth anniversary*, 49-58.
- Çakmak, Ö. N. (2018). *Bağlanma stilleri ve duygusal tepkisellik arasındaki ilişkide psikolojik sağlamlığın aracılık rolünün incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, E. ve Erkilet, G. (2019). Evlilik kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 47-57.

- Çıtak, Ş. ve Başar, A. (2023). Evlilik kaygısında bağlanma stillerinin yordayıcılığı. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13 (Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu Özel Sayısı), 185-204.
<https://doi.org/10.48146/odusobiad.1186297>
- Çiftçi, Z. ve Gülaçtı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1382-1309.
<https://doi.org/10.26466/opus.553036>
- Çulha, F., Barut, Y., Kahraman, E., Ataş, T. ve Karataş, S. (2023). Evli olmayan çalışan kadınların evlilik kaygısıyla psikolojik sağlamlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 9(112). 7271-7278. <https://doi.org/10.29228/sss.704>
- Deniz, M.E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 97-113.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi) Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Erzen, E. (2016). Three dimensional attachment style scale. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 17(3), 01-21.
<https://doi.org/10.17679/iuefd.1732363>
- Feeney, J.A. ve Noller, P., (1991). Attachment style and verbal descriptions of romantic partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 187-215.
- Furman, W., Simon, V.A., Shaffer, L. ve Boucher, H.A.,(2002). Adolescents' working models and styles for relationships with parents, friends, and romantic partners. *Child Development*, 73(1), 241-255.
- Güler, K. (2021). *Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Kent Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

- Hall, S. S. (2006). Marital meaning exploring young adults' belief systems about marriage. *Journal of Family Issues*, 27(10), 1437-1458
<http://dx.doi.org/10.1177/0192513X06290036>.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi* (Doktora Tezi) Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Hazan, C. ve Shaver P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Hazan, C. ve Shaver P.R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
- Heim C. ve Nemeroff, C.B. (2001). The role of childhood trauma in the neurobiology of mood and anxiety disorders: Preclinical and clinical studies. *Society of Biological Psychiatry*, 49, 1023-1039.
- Hollist, C. S. ve Miller, R. B. (2005). Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Family Relations*, 54(1), 46–57. <https://doi.org/10.1111/j.0197-6664.2005.00005.x>
- Hünler, O. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumunu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108
- Karaşar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-49.
- Kestir, K. (2021). *Evlilik kaygısının yordayıcısı olarak beden algısı, cinsel benlik şeması ve ana-babaya bağlanma stilleri* (Yüksek lisans tezi) Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- La Greca, A.M. ve Mackey, E.R. (2007). Adolescents' anxiety in dating situations: The potential role of friends and romantic partners. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(4), 522-33. <https://doi.org/10.1080/15374410701662097>
- Majidova, F. ve İpek, M. (2019). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6(1), 57-78.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P.R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. *Advances in Experimental Social Psychology*, (35),53-152.

- Moreira, H., Carona, C., Silva, N., Nunes, J. ve Canavarro, M.C. (2016). Exploring the link between maternal attachment-related anxiety and avoidance and mindful parenting: The mediating role of self-compassion. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 89(4), 369-384. <https://doi.org/10.1111/papt.12082>
- Neff, K. D. ve Beretvas, S. N. (2012). The role of self-compassion in romantic relationships. *Self and Identity*, 12(1), 78–98. <https://doi.org/10.1080/15298868.2011.639548>
- Onay, S. (2023). *Yetişkin bireylerdeki evlilik kaygısı ve ilişkideki karar verme becerilerinin bağlanma stilleri ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi) İstanbul Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Payat, Y. ve Öksüz, Ş. (2022). Genç yetişkinlik çağındaki bireylerin evlilik kaygısı ile mutluluk korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 621-642.
- Ravitz, P., Maunder, R., Hunter, J., Sthankiya, B. ve Lancee, W. (2010). Adult attachment measures: A 25-year review. *Journal of Psychosomatic Research*. 69(4), 419-32. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2009.08.006>
- Raymo, J.M., Uchikoski, F. ve Yoda, S. (2021). Marriage intentions, desires, and pathways to later and less marriage in Japan. *Demographic Research*, 44(3), 67-98. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2021.44.3>
- Rothbaum, F., Rosen, K., Ujije, T. ve Uchida, N., (2002). Family systems theory, attachment theory and culture. *Family Process*, 41(3), 328-350.
- Scott, R.L. ve Cordova, J.V. (2002). The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. *Journal of Family Psychology*, 16(2), 199–208. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.16.2.199>
- Set, Z. (2019). Bağlanma stilleri ve psikopatoloji arasındaki potansiyel düzenleyici unsurlar: Reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı. *Nöro Psikiyatri Arşivi*, (56), 205-212.
- Sezer, S. (2019). *Evlü olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Shams, Z. (2018). The relationship between personality traits and situational anxiety about marriage in young people at the age of marriage. *Global Journal of Guidance and Counseling in Schools*, 8(2), 86-91.
- Simpson, J.A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 971-980.
- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419–1429. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(02\)00124-1](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(02)00124-1)
- Stein, D., Harvey, B., Uys, J. ve Daniels, W. (2005). Suffer the children: The psychobiology of early adversity. *The International Journal of Neuropsychiatric Medicine*, 19, 612-615.
- Steinberg, S. J., Davila, J. ve Fincham, F. (2006). Adolescent marital expectations and romantic experiences: associations with perceptions about parental conflict and adolescent attachment security. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 333–348. <https://doi.org/10.1007/s10964-006-9042-9>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (M. Baloğlu, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tarhan, N., (2021). *Son sığınak: Aile*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Evlenme ve boşanma istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>.
- Ulusoy, Y.Ö., Akfırat, O.N. ve Tura, G. (2018). Ebeveynlere bağlanma ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki. *Dirençlilik Dergisi*, 2(1), 23-37.
- Ünal, E., Ağralı, C. ve Taşhan T., S., (2022). Bekar kadınlarda evlilik kaygısının gebelik öncesi doğum korkusuna etkisi: Kesitsel bir araştırma. *International Journal of Medical Sciences*, 5(7), 254-261. <http://dx.doi.org/10.55433/gsb.181>
- Volling, B. L., Notaro, P. C. ve Larsen, J. J. (1998). Adult attachment styles: relations with emotional well-being, marriage, and parenting. family relations: An interdisciplinary. *Journal of Applied Family Studies*, 47(4), 355-367. <https://doi.org/10.2307/585266>
- Yılmaz, C. (2020). *Parçalanmış aile ortamındaki kız ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yonar, S. (2019). *Beliren yetişkinlerde bağlanma ve romantik yalnızlık arasındaki ilişkide flört kaygısının aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul